

Havið gevur - havið tekur

Oddagrein

FÁAR tjóðir í heiminum missa so mong av sínum á hvørjum ári í sambandi við vanlukkur á sjónum sum Føroyar.

HETTA megu vit ikki minst sanna í ár, tá ikki færri enn 12 føroyingar eru sjólatnir. Hetta er ómetaliga høgt tal, tá hugsað verður um, hvussu lítið fólkatalið er.

Í morgin er Allahalgunadagur - dagur teirra sjólatnu. Serliga henda dag minnst vit øll tey, sum farin eru. Kring landið verða minningarhald.

Í røðu síni á Sjómansheiminum í Havn 1. november í fjør tosaði táverandi lögmaður um virðini, sum sjómaðurin skapar - virði, sum koma okkum øllum til góðar.

HANN vísti so rætt á, at havið er okkara lívsgrundarlag, og at tann fongur, sum sjófólk okkara fær á havinum, er og hevur leingi verið ein høvuðsfortreytin fyri menningini av okkara samfelag. Og at virðini, sum sjómaðurin skapar, koma okkum øllum til góðar. Eisini vísti hann á, at fáar tjóðir hava galdið havinum so djúrt sum tann føroyska tjóðin.

HETTA er einki nýtt heldur. Hvussu hava ikki tær mongu syrgiligu vanlukkur, tá heilar bátsmanningar fórust og bygdur nærum avtoftaðust, fest seg í minni okkara!

EIN tann hendingin í ár, sum rakti meinast, var tá fimm mans sjólótust við Sjóborgini. Á veg heim eftir strævnar arbeiðsdagar á sjónum fórst Sjóborgin, og eingin av manningini slapp við lívinum. Hetta rakti ikki bert tey næstu avvarðandi, tað rakti eina heila bygd, tað rakti eitt heilt samfelag.

HAVIÐ gevur og havið tekur. Hetta hava vit føroyingar sannað meira enn nøkur onnur tjóð í heiminum.

VIT lýsa frið yvir tey, sum fórust á sjónum í ár.

VIT hava samkenslu við teirra avvarðandi og biðja til, at tey megna at bera sorgina og ikki fella í fátt.

Sosialurin

Viðmerking:

Fólkaskúlin og starvsvenjing

Í blaðnum 27. okt. 1998 hevur blaðmaður samrøðu við Olaus Jespersen, undirvísingarleiðara í Undirvísing- og Mentamálastýrinum, um starvsvenjing. Nakrar av viðmerkingunum frá O. J. kunnu ikki fara aftur við borðinum ósvaraðar.

Sum nevnt í greinini, so gevur skúlalógin møguleiki fyri, at næmingar kunnu fara út á arbeiðsmarknaðin í starvsvenjing. Hesin møguleiki er bert ein partur av tí samlaða arbeiðs-/vinnu- og útbúgvingarkunnleika, sum næmingarnir fáa, meðan teir ganga í fólkaskúlanum. Hinvegin er tað ivaleyst tann partur, sum næmingarnir kenna sum tann týðningarmesta, og sum stendur klárast í minni teirra leingi eftir, at teir eru farnir úr skúlanum.

Starvsvenjingin gevur teimum m.a. høvi til betur at skilja, hvat tað vil siga at virka á einum arbeiðsplássi og fáa innlit í lívsorkini hjá øðrum menniskjum.

Tað er ikki so fáir næmingar, sum á henda hátt hava funnið sína rók á arbeiðsmarknaðinum. Tað hevur ikki altíð verið líka lætt at gingið ynski næminganna á møti. T.d. fæddi kreppan fyrru helvt at nítíðarum við sær, at nær um alt virksemi helt uppat, so nógv arbeiðsplássi ikki sóu seg før fyri at geva næmingunum eina starvsvenjing við nøktandi innihaldi.

Tíbetur er støðan batnað nakað nú, og arbeiðsplássi eru aftur sinnað at taka móti næmingum í starvsvenjing. Hetta er serliga gandandi á tí privata arbeiðsmarknaðinum. Tað hevði verið ynskili, at tey almennu arbeiðsplássi í sama mun góvu møguleika fyri starvsvenjing.

Í Danmark til dømis er tað ikki óvanligt, at bæði almenn og privat arbeiðsplássi venda sær beinleiðis til skúlar og biða næmingar koma í starvsvenjing hjá teimum.

Tað er, sum sagt, ein vaksandi áhugi á arbeiðsmarknaðinum fyri at taka ímóti næmingum í starvsvenjing, bæði tí nógv arbeiðsplássi á ein hátt kenna tað sum eina skyldu at gera tað, og tí teir ásanna tann stóra týðning, tað hevur fyri búningina av teimum ungu og tann týðning, tað kann hava fyri teirra yrkisgrein

upp á sikt.

Arbeiðsplássi undrast tí ikki sørt, tá so nógvir skúlar ringja og biða um pláss samstundis, og tað er einki at siga til. Og hava tey lisið úttalislíni hjá O. J., sum jú er undirvísingarleiðari fyri allan fólkaskúlan, ja so kann eingin siga tey ringar fyri, at tey sita eftir við tí fatan, at starvsvenjingin fyri skúlan ongan týðning hevur og bert er eitt páskot fyri longdari frítíð. Tað er nógv fyri og ógvuliga hugstoytt, at ein persónur í hasum starvinum skal hava so lítil virðing fyri týðninginum av starvsvenjingini og so lítil vitan um, hvat fyriferst í skúlanum undan og meðan, næmingarnir eru í starvsvenjing. Starvsvenjing er undirvísing, og verður, sum øll onnur undirvísing, fyrirrekað og eftirmett. Um undirvísingarleiðarin bert metir undirvísing, sum tað, sum hendir í flokshólinum, ja so stendur verri til í Fólkaskúlaeildini í UMMS, enn eg trúi.

Mannagongdin er tann, at skúlar seta fram ynski um, nær teir kundu hugsað sær at sent næmingar sínar í starvsvenjing. Skúlin fær so at vita, um hetta ynskið er gingið á møti. Tá OJ sigur, at skúlin samstundis fær at vita, hvør/hvørjir aðrir skúlar eru úti samstundis, so passara hetta ikki. Okkara skúli ynskta eisini at senda sínar næmingar í 9. flokki eftir heystfrítíðina, men ikki fyrr enn ein hevði tosað við fleiri undrandi virkisleiðarar, fekk ein varhugan av, at her ruggaði ikki alt rætt. Ringdi tí til OJ fyri at kanna málið, og kundi hann upplýsa, at hann hevði latið 6 aðrar skúlar fara út samstundis, harav fleiri stórar skúlar. Hetta er tann føroyski arbeiðsmarknaðurin ov lítill til. Har var so einki annað hjá okkum at gera, enn at flyta tíðarskeiðið til síðst í november.

Fyrr samskipaði UMMS (tá Landsskúlafyriritingin) starvsvenjingina, so sleppast kundi undan slíkum óneyðugum trupulleikum. Ein onnur orsök var, at so slapt undan, at nakrir skúlar altíð skuldu senda sínar næmingar í starvsvenjing á vetrartíð og aðrir altíð um várið ella um heystið.

Hetta er ikki úttan týðning fyri teir næmingar, sum ynskja at sleppa til skips.

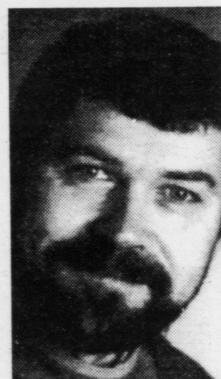
Nær Landsskúlafyrir-

ingin/OJ er sloppin sær undan tí sjálvsögdu uppgávu at samskipa starvsvenjingarynskini, veit eg ikki. Men bert at blaka frá sær slíka uppgávu og geva starvsvenjingina upp fyri skútil, fyri síðan at geva skúlanum skuldina fyri óskilið, tað er ov vánaligt Olaus Jespersen, undirvísingarleiðari!

At so nógvir skúlar ynskja at leggja starvsvenjingina í samband við heystfrítíðina kemur av, at hon tá lættast fæst at passa inn í ársætlan skúlans. Hartil er eitt vaksandi tal av næmingum, sum ynskja at sleppa til skips í starvsvenjingartíðini (hjá okkum í Kommunuskúlanum ynskta fleiri enn 4. hvør næmingur - bæði gentur og dreingir at sleppa við einum skipi). Hetta er ivaleyst sama orsök til, at hinir skúlar ynskja hetta tíðarskeiðið. Tá OJ fær tað til, at lærarar og næmingar bert royna at leingja sær heystfrítíðina, so sigur hetta meira um Olaus Jespersen enn um veruleikan í skúlanum.

Næmingarnir hava ikki frí, meðan teir eru í starvsvenjing. Teir skulu fylgja arbeiðstíðini á arbeiðsplássi. Harafturat fáa teir upplýsingar og erfaringar, teir fáa gagn av seinri í lívinum.

Lærarnar hava heldur ikki frí. Tá teir ikki eru úti á arbeiðsplássi og vitja

Eyðun Djurhuus, starvsvenjingarleiðari í Tórshavn Kommunuskúla

næmingarnar, so eru teir skúlanum til taks, t.d. sum vikarar fyri lærarar, sum eru sjúkri ella á skeiði.

Fremsta uppgáva hjá einum undirvísingarleiðara mátti verið at byggja upp, byggja brúgvar og annars virka fyri góðum samstarvi við skúlar og tey, ið har starvast, og virka fyri góðum samstarvi við teir stovnar og virkir, sum skúlin samstarvar við í gerandisdegnum. Eg eri bangin fyri, at úttalislíni hjá OJ virka júst øvugt.

Vónandi hava tey ikki skatt tað góða sambandið, sum starvsvenjingarleiðarar kring landið hava roynt at bygt upp við vinnulívið og stovnar, ov nógv.

Eyðun Djurhuus
Starvsvenjingarleiðari

Tøkk

Eina hjartans tøkk veita vit tykkum øllum, sum sýndu samkenslu og á ymiskan hátt veittu hjálp, tá keri maður, pápi, verfaðir, abbi, langabbi og bróðir

MIKKJAL HAMMER
Tvøroyri

doyði og varð jørðaður.

Tøkk til Petur Martin, prest og Theodor fyri troystarrík orð.

Tøkk til kirkjutænara, sangarar og berarar.

Eisini takka vit fyri blómur, kransar og uppringingar.

Ein serstøk tøkk til tey, sum sendu peningagávu til Frelsunarherin í Vági.

Fyri tey avvarðandi

Hannufia